

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית פרשת משפטים תש"פ לפ"ק

בעיר פאלם ספרינגס

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף ק"ג

כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם, הא כשאינן אוחזין מעשה אבותיהם בידיהם. אלא הכי קאמר ליה, צדיק וטוב לו צדיק גמור, צדיק ורע לו צדיק שאינו גמור, רשע וטוב לו רשע שאינו גמור, רשע ורע לו רשע גמור ע"כ. ומאמר הזה אומרת דרשוני, דהא אנו רואין גם צדיקים גמורים ורע להם, ואנו רואים רשעים גמורים וטוב להם. ועוד יש להבין דהא דיבורים אלו מקובלים אנו מפי משה רבינו, ואם כן איך אמר מתחלה דתלוי באבותיו, צדיק בן צדיק, צדיק בן רשע. ושוב קאמר דתלוי אם הוא צדיק גמור או לא.

אמנם שורש הדברים כתוב באלשיך הק' (פ' אמור), כי הנה הקב"ה הוא אב הרחמן אשר לא ידח ממנו נדח. ואף אם האדם הרבה לפשוע אף על פי כן הקב"ה חוזר על תיקונו. ואם מת בלא תשובה הוא בא בגלגול עוד הפעם לזה העולם לתקן מעשיו שעדיין צריכים תיקון, וכמבואר בשער הגלגולים להאר"י הק', ואסמכו לה אקרא דכתיב (איוב לג-כט) הן כל אלה יפעל א-ל פעמים שלש עם גבר (וכן הוא בזה"ק בראשית קג, ובתיקונים קיא). והקב"ה מסבב להאדם בגלגול השני כל הדברים הצריכים לתיקונו.

ומבואר בספר הגלגולים להאר"י הק', דגלגול ראשון מכונה בשם אב, וגלגול שני בשם בן. ולכן אנו מתוודים אבל אנחנו ואבותינו חטאנו, ולכאורה אין זה מכבוד אבותיו להזכיר עונותיהם. אך הכוונה על חטאותינו בגלגול הקודם שהיא לנו אבות, ואנחנו בניהם, ואנו מתוודים על עונותינו שעשינו מאז ועד עתה. - וזהו ענין שאמרו חז"ל (ר"ה לב:) כי בראש השנה ספרי החיים וספרי המתים פתוחים, היינו אם תיקן בשנה זו מה שנשאר עליו לתקן מגלגולו הראשון.

ולכן כשהקשה משה רבינו מפני מה צדיק וטוב לו צדיק ורע לו, השיב לו כי צדיק ורע לו הוא צדיק בן רשע, כי פגם בגלגולו הראשון שהיה רשע, ולכן יש לו צער כדי למרק חטאיו הראשונים. אמנם המקשן הבין דבריו כפשוטו שהוא בשביל חטא אבותיו, ולכן הקשה הא כתיב לא יומתו אבות על בנים. ועל זה מתרץ שלא הבין כוונתו, דאיירי בצדיק שאינו גמור, רצה לומר במה שהיה הוא בעצמו בגלגול הקודם רשע עכד"ק (מובא בתהלים משפט צדק אות תניו ע"ש בארוכה).

והמעניק עצמו בזה לא יקשה בעיניו כמה דברים ומאורעות העוברים לנגד עיניו, אשר לפעמים יוכל לדמות כי לית דין ולית דיין ח"ו. כי זהו רק מפני שאין אנו יודעים מה קדמה להמאורעות הללו בגלגולם הראשון. וכמו שאומרים העולם כי לפתי אין מראים חצי מלאכה. ומי שאינו בקי איך עושים מלבוש, אם יראה איך שהאומן לוקח סחורה נאה וגדולה, ומחתכה לחתיכות שונות ומשונות, יצעק ויאמר איך אפשר לעשות אכוריות כזה לחתוך סחורה יקרה ונאה למטלניות. אבל אם יראה אחר כך איך שמסתדר מזה בגד נאה,

מכה איש ומת מות יומת, ואשר לא צדה והאלקים אנה לידו ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה, וכי יזיד איש על רעהו להרגו בערמה מעם מזבחי תקחנו למות (כא-יב). וברש"י וכי יזיד למה נאמר, לפי שנאמר מכה איש וגו' שומע אני אפילו רופא שהמית, ושליח בית דין שהמית במלקות ארבעים, והאב המכה את בנו, והרב הרודה את תלמידו, והשוגג, תלמוד לומר וכי יזיד ולא שוגג. להרגו בערמה, ולא שליח בית דין והרופא והרודה בנו ותלמידו שאף על פי שהם מזידין אין מערימין ע"כ. ואכתי תקשה לימא קרא הכתוב וכי יזיד וגו', ולמה נאמר קרא ראשון מכה איש ומת מות יומת. ועוד כיון דקרא זה מיירי בהורגו במזיד, למה הפסיק בינו לבין וכי יזיד איש, בקרא ואשר לא צדה דקאי על הורג שוגג.

וברש"י והאלקים אנה לידו, ולמה תצא זאת מלפניו וכו', במה הכתוב מדבר, בשני בני אדם אחד הרג שוגג ואחד הרג מזיד ולא היו עדים בדבר שיעידו, זה לא נהרג וזה לא גלה, והקב"ה מוזמן לפונדק אחד, זה שהרג במזיד יושב תחת הסולם, וזה שהרג שוגג עולה בסולם, ונופל על זה שהרג במזיד והורג, ועדים מעידים עליו ומחייבים אותו לגלות נמצא זה שהרג בשוגג גולה וזה שהרג במזיד נהרג (מכות י:) ע"כ. ולכאורה יש להבין, הלא דברים כאלו שאדם עולה בסולם ונופל והורג חבירו, מתרמי גם כאשר לא הרג העולה בסולם מעולם, וגם היושב תחת הסולם לא הרג איש, ולמה תצא זאת מלפניו, והאלקים אנה לידו וכי כל תאונת דרכים שהורג בהקאר שלו אדם בשוגג, היה הרוצח והנרצח מתחלה הורגי נפש. ועוד יש להבין למה נקט שהיושב תחת הסולם הרג נפש במזיד, הלא יתכן שעבר שאר עבירה שחייב עליה מיתה, אשר זה שכיח יותר, והעולה בסולם נופל עליו והורגו.

והנה בגמרא (כתובות ל) מיום שחרב בית המקדש, אף על פי שבטלו סנהדרין, דין ארבע מיתות לא בטלו, מי שנתחייב סקילה או נופל מן הגג או חיה דורסתו וכו' ע"כ. ובתוספות שם הקשו דחזינן כמה עבריינים ועובדי כוכבים שמתים על מטותם. ויש לומר דעל ידי תשובה הקב"ה מיקל, ולפעמים מוחל לגמרי, או זכות תולה לו, ואינו נפרע ממנו בחייו ע"כ.

ויש לומר בזה עוד, דאיתא בגמרא (ברכות ז:) ששאל משה רבינו הודיעני נא את דרכך (שמות לג-ג), אמר לפניו רבש"ע מפני מה יש צדיק וטוב לו ויש צדיק ורע לו, יש רשע וטוב לו ויש רשע ורע לו. אמר לו, משה, צדיק וטוב לו צדיק בן צדיק, צדיק ורע לו צדיק בן רשע. רשע וטוב לו רשע בן צדיק, רשע ורע לו רשע בן רשע. ופר"ך עלה איני, והא כתיב (שמות כד) פוקד עון אבות על בנים, וכתיב (דברים כד-טו) ובנים לא יומתו על אבות. ורמ"ן קראי אהר"י, ומשנינן לא קשיא הא

אז יבין כי כל חיתוך שבו היה על פי חשבון, וחיתוכו זהו תיקונו. והארכנו בזה בשמן ראש במדבר חלק א' השלם דף תע].

וכמו כן לענינינו, אין לנו לדון רק על מה שענינו רואות, כי באמת דין ארבע מיתות בית דין לא בטלו, ובגלגול ראשון זה הרג במייד וזה הרג בשוגג, וכאשר באו בגלגול שני, זה שהורג בשוגג עולה בסולם ונופל על זה שהרג במייד והורגו. ולכן גם כאשר אנו מכירין האנשים הללו, שמעולם לא הרגו נפש אדם בימיהם, מכל מקום יתכן שהרגו בגלגולם הקדום, ונפרעין מהם כעת בגלגולם השנית. וכמו כן כאשר אנו רואים מחוייבי מיתות שמתים על מסותיהם, יתכן עוד שבגלגולם השנית יפרעו מהן על ידי דין ד' מיתות שנתחייבו.

[שוב] ראיתי בפתח עינים להחיד"א שפירש המשנה (אבות ב-ו) 'על דאטפת' בגלגול אחר 'אטפור' בגלגול זה. 'וסוף מטיפין יטופין', גם כאשר ימותו על משכבם, מכל מקום יבואו בגלגול ויהרגו, וסוף מטיפין יטופין, ואלו דברים מפלאות תמים דעים ע"כ].

והנה מצינו בגמרא (יומא פו.) עבר על כריתות ומיתות בית דין ועשה תשובה, תשובה ויום הכיפורים תולין (מעכבין את הפורעניות מלבוא עליו) ויסורין ממרקין, ומכל שכן שמיתה ממרקת, שגם חטא חילול השם ממרקת ע"כ. ואם כן כשעבר אדם חטא שיש בו מיתה, ועשה אחר כך תשובה ועבר יום הכיפורים, לא יבואו עליו דין ד' מיתות, שהרי זה תולה, ושוב כשמת מתמרק העון, וממילא לא מתחייב מיתה על זה עוד בגלגול השני. אמנם יתכן לומר כי ההורג אדם חמור בזה, שהרי הכתוב אומר (במדבר לה-ג) ולא רץ לא יכופר לדם אשר שפך בה כי אם בדם שופכו. והיינו כי חוץ ממה שהרוצח מתחייב עונש מתהווה פגם בהארץ בכללותה, וכמו שמצינו בהריגת קין את הבל שנתקלל האדמה, ארור אתה מן האדמה אשר פצתה את פיה לקחת את דמי אחיך מידך, כי תעבוד את האדמה לא תוסף תת כחה לך (בראשית ד-א). וקללה זו להארץ באה עליה תמיד גם בהריגת אדם בלי עדים והתראה, דוגמת הריגת הבל, ועל כן אמר כי גם לארץ לא יכופר כי אם בדם שופכו. ולכן ההורג אדם גם כאשר מת אחר כך ההורג, מכל מקום לא נהרג בידי אדם להיות דמו נשפך, על כן הוא מתגלגל שנית, ואז מזדמן מן השמים אדם שיהרגנו, ובוזו יכופר העון.

וזהו שאמר הכתוב 'מכה איש ומת מות יומת', והכוונה כי כל ההורג נפש במייד יומת, לא מיבעיא אם יש עדים והתראה ונהרג בסיף, אלא גם בלי עדים והתראה סופו שיומת, ומבאר הכתוב שזהו על ידי ואשר לא צדה והאלקים אנה לידו וגו', שהקב"ה מזמינו בפונדק והעולה על הסולם נופל עליו והורגו. ואמר בכפל הלשון 'מות יומת', שגם אחר שמת ולא נענש בחייו, יתגלגל שנית ויומת אז, וגם אחרי 'מות', 'יומת' על ידי אחר שיהרגנו. ושוב אמר 'וכי יזיד איש על רעהו להרגו בערמה', שהיה עדים והתראה, אז 'מעם מזבחי תקחנו למות', להמיתו במיתת בת דין.

*

ויש לומר בזה עוד, דאיתא בגמרא (זבחים פח.) למה נסמכה פרשת קרבנות לפרשת בגדי כהונה [בצו את אהרן זאת תורת העולה זאת תורת החטאת והאשם וזבח השלמים, והדר קח את אהרן ואת הבגדים], לומר לך מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין. כתונת מכפרת על שפיכות דם שנאמר (בראשית לז-לא) וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתנת בדם [רמז הוא לעתיד שיכפר שפיכת דמים בכתנת, טבילה היינו כפרה].

ומוקי לה התם ידיע מאן דקטליה [כתונת מכפרת על הציבור שלא יענשו]. ופריך אי ידיע מאן קטליה בר קטלא הוא וכול כמה דלא קטליה מיענשי דכתיב ולא רץ לא יכופר וגו', ומשני במייד ולא אתרו ביה [נדלאו בר קטלא הוא, הילכך ציבור מתכפרי בכתונת, והוא נגעים באים עליו כדאמר בערכין ע"כ. ומבואר מזה דההורג נפש במייד בלי עדים והתראה, הכתונת מכפרת על הציבור, והנגעים מכפרים עליו. והיינו כי ארבעה חשובין כמת, עני ומצורע וכו'. מצורע דכתיב (במדבר יב-ג) אל נא תהי כמת (נדריים סד.), והוי עליו עונש מיתה.

ומעתה יש לומר דעל זה אמר הכתוב, 'כי יזיד איש על רעהו להרגו בערמה', שיתנכל להמיתו בלא עדים, וממילא לא יוכלו להורגו, ויתלה כפרתו על הכהן העומד לשרת במזבח ה', שהכתונת מכפרת על שפיכות דמים, והו ערמתו. על זה אומר הכתוב כי כפרה זו היא רק להציבור, אבל הרוצח עצמו 'מעם מזבחי תקחנו למות', שהוא לא יצא נקי ממעשיו אלא יענש במיתה, בנגעים דחשיב כמת, או שאחד נופל מן הסולם עליו והורגו.

*

עוד יש לומר כי יכולים להרוג איש גם כאשר הוא נשאר חי, וכמו המלכין פני חבירו ברבים דהוי כאילו שופך דמים, דחזינא ליה דאזיל סומקא ואתי חוורא (בבא מציעא נח:), וכמו כן המדבר לשון הרע על חבירו, אמרו חז"ל (ערכין טו.) לישנא תליתאי [זה לשון הרע] שהיא שלישית בין אדם לחבירו לגלות לו סודן קטיל תליתאי, הורג למספרו ולמקבלו ולאמרו ע"ש. ועל זה נאמר (דברים כו-כד) ארור מכה רעהו בסתר. ואם כן יתכן שיהרוג אדם את חבירו בדיבור בעלמא, שמפרסם עליו דבר גנאי אמת או שקר, וחץ שחוט לשונם (ירמיה ט-ז). וכמו שרמזו כי באפס הרגו איש (בראשית מט-ו), שגם בעקיפת אף על חבירו יכולים להרגו. וזה נכלל במה שאמר הכתוב וכי יזיד איש על רעהו להרגו 'בערמה', שהוא מערים להרגו באופן שלא ירגישו שהוא הוא ההורג. והוא הורג אותו בחכמה, בדיבור בעלמא, בווערטל של חכמתא, הוא הורג אותו.

והנה בסיום הפרשה הקודמת נאמר, ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערותו עליו (כ-כג). וברש"י שעל ידי המעלות אתה צריך להרחיב פסיעותיך, ואף על פי שאינו גלוי ערוה ממש שהרי כתיב (שמות כח-מב) ועשה להם מכנסי בד, מכל מקום הרחבת הפסיעות קרוב לגלוי ערוה הוא ואתה נוהג בהם מנהג בזיון. והרי דברים קל וחומר, ומה אבנים הללו שאין בהם דעת להקפיד על בזיון אמרה תורה הואיל ויש בהם צורך לא תנהג בהם מנהג בזיון, חבירך שהוא בדמות יוצרך ומקפיד על בזיונו על אחת כמה וכמה ע"כ. ואם כן מהכבש שהוא אצל המזבח נוכל ללמוד, איך יש להזהר בכבודן של בריות שלא לבזותם. ועל כן 'כי יזיד איש על רעהו להרגו בערמה', שיהרגו בדיבורו, 'מעם מזבחי', ממה שאנו רואים אצל הכבש שהוא עם מזבחי, סמוך ונראה להמזבח, משם 'תקחנו למות', תוכל ללמוד לקח על עונשו, שמבזה דמות יוצרו, ולשונו הוא חץ שחוט.

והנה מבואר ברש"י ואלה המשפטים (כא-א), למה נסמכה פרשת דינין לפרשת מזבח, ולא תעלה במעלות על מזבחי, לומר לך שתשים סנהדרין אצל המזבח ע"כ. ויש לומר שגם הסנהדרין, כאשר יש חילוקי דיעות בדיני תורה, זה אוסר וזה מתיר, שיהרוג גם כן בלשונם שלא לבזות אחד את חבירו, ותשים אותם אצל המזבח, ללמוד ממנו להקפיד על כבוד חבירו, ואל יבזו אחד את חבירו בדיבוריהם.

הגליון הזה נתנדב על ידי			
מוה"ר ר' וואלף שפיערער הי"ו לרגל השבועה הששויה במענו בנישואי בתו למול טוב	מוה"ר ר' חיים זאב שאהנבערגער הי"ו לרגל השבועה הששויה במענו בנישואי בנו למול טוב	מוה"ר ר' סיני ווייס הי"ו לרגל השבועה הששויה במענו בנישואי בנו החתן יוסף יצחק נ"י למול טוב	מוה"ר ר' וואלף שפיערער הי"ו לרגל השבועה הששויה במענו בנישואי בתו למול טוב
דרשת ז' אדר ע"י כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א יתקיים אי"ה ביום כ' הבעל"ט כבית מדרשינו אחר תפלת מעריב - מעריב כשעה 8:00			
מוה"ר ר' אברהם יעקב פריינד הי"ו לרגל השבועה הששויה במענו באיוסי בתו למול טוב	מוה"ר ר' עקיבא יוסף פישער הי"ו לרגל השבועה הששויה במענו באיוסי בתו למול טוב	מוה"ר ר' שמוחה ראזנפעלד הי"ו לרגל השבועה הששויה במענו בהולדת בתו למול טוב	מוה"ר ר' יואל משה בינער הי"ו לרגל השבועה הששויה במענו בתגלחת בנו למול טוב